

ONZE DE SETEMBRE DE 1977

El balanç ha estat positiu!

Tant els qui s'han fet grans comptant les esqueles en català que hi havia al diari, o seguint de prop les publicacions en llengua catalana —en altre temps tan escasses— o recollint informació clandestina sobre determinades repressions policiaques, com els qui tot de cop i volta s'han descobert fills d'un Poble ric d'història i ambicions de futur; uns i altres, tots, estàvem pendants de la DIADA DE L'ONZE DE SETEMBRE d'enguany conscients que no res del que passa a Catalunya és de tonalitat neutra per l'esdevenidor del nostre Poble.

La diada ha arribat i el balanç ha estat positiu, n'estem orgullosos i no ens cap dins. Aquell Poble que ens volien fer creure mort en les ombres del passat ha alçat el cap amb vigoria per afermar-se assenyat i valent, exigent i educat, agosarat i serè...

*Ah, joves llavis desclosos després de la foscor
si sabieu com l'alba ens ha trigat*

*com és llarg d'esperar un alçament de llum en
[la tenebra*

Com un nou dia del Corpus de Sang, Barcelona va ser envaïda per catalans de totes les procedències i condicions, avui no pas amb falçs als punys sinó amb un crit als llavis i una esperança al pit: Volem ser nosaltres!

Joves i grans, infants i vells, menestrals, obrers i patrons, ciutadans i pagesos, polítics i minusvàlids, immigrants d'arreu de la península i representants d'altres continents... amb serena follia: tots al carrer!, per recordar-nos a nosaltres mateixos que som, per fer saber al món sencer que som un Poble entre els pobles de la terra, per reivindicar al govern del nostre Estat el dret a continuar constituint la nostra Nació.

El balanç ha estat positiu; però la tasca no és acabada.

Ens enganyariem a nosaltres mateixos, negariem el que volem defensar, si ens conformàvem amb aquelles accions que durant el temps de la resistència eren tot el que podíem fer, i no pas poc, per revelar la nostra voluntat de ser: fer manifestacions i corredisses pel carrer fins i tot quan l'estàtua de Rafael de Casanova estava castigada al quarto fosc de l'Ajuntament, o esmenar els rètols de les poblacions quan ni un mot de la nostra llengua podia sortir del refugi de les catacumbes, o posar senyeres als cims de les muntanyes per dir; «encara no ens heu esclafat del tot!».

Cal refer Catalunya des dels fonaments: que ni un català sigui analfabet en la seva llengua, que tots els centres docents ens restitueixin la història que ens havien amagat, que s'estableixin relacions de justícia on l'home no sigui més víctima de l'home, que bastim la convivència en la igualtat de la germanor, que acollim els nostres germans originaris d'altres terres per compartir amb ells llengua, treball, vida, i costums, que estimem talment la nostra terra que esdevingui el marc privilegiat d'un Poble unit lliure i feiner, que vencem ressentiments i recels per donar-nos les mans tots els pobles de la terra i en particular amb els pobles germans.

*...però hem viscut per salvar-vos els mots
per retornar-vos el nom de cada cosa
perquè seguíssim el recte camí
d'accés al ple domini de la terra.*

*...Ara digueu: nosaltres escoltem les veus del
[temps*

per l'alta mar d'espigues.

*Ara digueu: ens mantindrem fidels per sempre
[més*

al servei d'aquest Poble.

Pere FARRIOL I VINYES

Refer el país

Quan observem els canvis polítics que es van produint durant aquest any, i a part de les diferents maneres de jutjar-los —per a uns força ràpids, per a molts massa lents; per a alguns encertats, per a d'altres no tant—, hi ha una cosa evident per poc que ens parem a pensar: hi ha molta feina a fer.

Els partits polítics, recolzats en el nombre més o menys gran de vots obtinguts, tenen cadascun el propi programa amb el seu ordre d'urgències: les autonomies nacionals i regionals, la justícia social, l'economia de l'Estat, etc. Dels debats al Parlament i al Senat hauran de sortir una constitució bàsica i una sèrie de lleis que endeguin la nostra vida pública pels camins propis d'un sistema democràtic. És una de les feines que cal fer i de pressa.

Entre les aplicacions concretes més immediates d'aquesta ordenació legal ha d'haver-hi sens dubte el redreçament de la política municipal. És aquí on, a l'abast de la nostra mà —de la mà dels no polítics, vull dir—, tenim els ressorts més importants a tocar. Tots sabem de quin peu coixegen els ajuntaments de les nostres viles i ciutats i pensem quines són les línies d'actuació que convenen i coneixem persones, d'un partit o d'un altre o de cap partit, que pel tarannà i l'honradesa ens mereixerien confiança en un càrrec públic al moment de refer el país.

«Refer el país»; heus aquí els mots que ho resumeixen tot. Perquè em sembla que no hi ha ningú mínimament honest que pugui negar que ens l'han desfet. I com a mostra adduiria —entre molts d'altres— tres aspectes: el marc natural, la població i el sentit moral. Vegem-ho.

Salvar la natura i les poblacions

La transformació de la natura per obra dels homes és una cosa necessària i raonable. Fins els països amb una bona administració l'han experimentat i l'han promogut. Però aquests països i tot s'han adonat que la tècnica i els interessos econòmics n'han fet un gra massa, i ara es troben que és molt difícil de recuperar tot allò que han perdut i encara van perdent: la riquesa dels camps i dels boscos, els recursos del mar, la puresa de l'aire. Tot això no són coses més o menys poètiques que ens agradaria de conservar: són condicions imprescindibles perquè la vida pugui continuar amb un mínim de garanties. Els qui en saben han predit que, si això que anomenem «progrés» continua al ritme actual, hi haurà aviat zones del nostre planeta pràcticament inaprofitables i que faltaran recursos a una població sempre creixent. En conseqüència, les campanyes per a la conservació i l'ús racional, humana, de la natura són ja signe que molts països han pres consciència d'aquesta necessitat.

Igualment, als nuclis de població, s'ha oblidat sovint, perquè hi havia qui ho volia fer oblidar, que no n'hi ha prou amb blocs de ciment on enquibir la gent ben atapeïda, sinó que cal crear-hi unes condicions físiques i socials aptes per a una vida més humana: espais verds, aire net, illots de calma i de silenci; serveis sanitaris i culturals, llocs d'esplai, etc.

Bé, doncs: si això passa a tot arreu on la tècnica ha adquirit un predomini, fins i tot allà on és més administrada, imagineu en un país com el nostre on durant anys res més que l'especulació i el desgovern han anat tirant del tros. Cal recordar els monstres urbanístics de Barcelona i els seus voltants? Cal recordar les destrosses que s'han fet al nostre Vallès? Cal recordar les que encara s'hi poden fer amb els projectes més o menys en curs que els interessats prou voldran portar a terme cuitacorrents abans no hi hagi qui els en privi? La pre-